

V I Lenin

Avgörandet nalkas

Krafterna har kommit i jämvikt – skrev vi för två veckor sedan vid den första underrättelsen om den all-ryska politiska strejken, då det började visa sig, att regeringen inte vågade sätta hela sin militärmakt i aktion på en gång.

Krafterna har kommit i jämvikt – upprepade vi för en vecka sedan, då manifestet av den 30 (17) oktober var de politiska nyheternas ”sista ord”, som inför hela folket och hela världen demonstrerade tsarismens obeslutsamhet och dess återtåg.

Men att krafterna kommit i jämvikt, utesluter ingalunda kampen, utan gör den tvärtom särskilt skarp. Regeringens återtåg innebär endast, som vi redan sagt, att den väljer en ny, ur dess synpunkt fördelaktigare position för drabbningen. Proklamationen om ”friheterna”, som pryder det pappersblad, vilket kallas manifestet av den 30 (17) oktober, är bara ett försök att skapa de moraliska förutsättningarna för kampen mot revolutionen, samtidigt som Trepov i spetsen för de allryska svart-hundramännen förbereder de materiella förutsättningarna för denna kamp.

Avgörandet nalkas. Den nya politiska situationens konturer framträder med en överraskande snabbhet, som är utmärkande endast för revolutionära epoker. Regeringen retirerade i ord och började samtidigt i handling förbereda angreppet. På löftena om en författning följde de brutalaste och exempellösaste våldsdåd liksom för att med avsikt ännu åskådligare visa folket hela den reella betydelsen av självhärskardömet reella makt. Motsättningen mellan löftena, orden, pappersåtgärderna och – verkligheten blev oerhört mycket kännbarare. Händelserna började på ett glänsande sätt bekräfta den sanning, som vi ofta upprepat för våra läsare och alltid kommer att upprepa: innan tsarismens faktiska makt störtats, kommer alla dess eftergifter, även inklusive ”Konstituerande” församlingen, att förbli bländverk, gyckelspel, chimärer.

Detta har de revolutionära arbetarna i Petersburg utomordentligt klart gett uttryck åt i en av de dagsbulletiner¹, som ännu inte hunnit fram till oss, men om vilka de av proletariatets makt överraskade och förskräckta utländska tidningarna allt oftare börjat meddela.

”Man har skänkt oss församlingsfrihet – skrev strejkkommittén (vi återöversätter från engelska till ryska, därför är naturligtvis vissa inexaktheter oundvikliga) – men våra möten omringas av trupper. Man har skänkt oss tryckfrihet, men censuren existerar fortfarande. Man har lovat oss frihet för vetenskapen, men universitetet är besatt av soldater. Man har skänkt oss personlig oantastbarhet, men fängelserna är överfyllda av arresterade. Man har skänkt oss Witte, men Trepov existerar fortfarande. Man har skänkt oss en författning, men självhärskardömet existerar fortfarande. Man har skänkt oss allt, men vi har ingenting.”

”Manifestet” har suspenderats av Trepov. Författningen har fördröjts av Trepov. Friheterna har framställts i deras rätta betydelse av samma Trepov. Amnestin har stympats av Trepov.

Vem är då denna Trepov? En ovanlig personlighet, som det skulle vara av särskilt stor betydelse att avlägsna? Ingalunda. Han är den allra vanligaste polisman, som utträttar självhärskardömet allra vardagligaste arbete samt disponerar över trupperna och polisen.

Varför har då denna allra banalaste polisman och hans alldagliga ”arbete” plötsligt erhållit en så ofattbart stor betydelse? Därför att revolutionen tagit ett ofattbart stort steg framåt och

¹ Lenin syftar på *Izvestija Sovjeta Rabotjich Deputatov* (Meddelanden från arbetardeputeradenas råd) – officiellt organ för arbetardeputeradenas sovjet i Petersburg. Utkom från 17 (30) oktober till 14 (27) december 1905. Totalt kom tio nummer ut, det elfte beslagtogs av polisen under tryckningen. – Red

bragt det verkliga avgörandet närmare. Under proletarietets ledning mognar folket politiskt dagligen och stundligen, eller om man så vill, inte år för år utan vecka för vecka. Och om Trepov inför det ännu politiskt sovande folket var en helt vanlig polisman, så blev han omöjlig inför det om sin politiska kraft medvetna folket, ty han förkroppsligade tsarismens hela brutala, brottsliga och meningslösa väsen.

Revolutionen är lärorik. Den meddelar alla folkklasser och alla folk i Ryssland en utomordentlig åskådningsundervisning om *författningens väsen*. Revolutionen lär därigenom att den framhäver politikens aktuella uppgifter, som måste lösas, i deras åskådligaste, fattbaraste gestalt, tvingar folkmassorna att känna dessa uppgifter, gör själva folkets existens beroende av dessa uppgifters lösande och avslöjar i handling odugligheten av alla slags maskeringar, undanflykter, löften och erkännanden. ”Man har skänkt oss allt, men vi har ingenting”. Ty man har ”skänkt oss endast löften – en verklig makt har vi inte. Vi har kommit fram ända till friheten, vi har tvingat alla, t. o. m. tsaren, att erkänna frihetens nödvändighet. Men det är inte erkännande av friheten vi behöver, utan friheten själv. Vi behöver inte en papperslapp, som lovar folkrepresentanterna lagstiftande rättigheter. Vi behöver folkets faktiska suveränitet. Ju närmare vi kommit den, desto outhärdligare har dess frånvaro blivit. Ju mera förledande tsarmanifesten blir, dess omöjligare blir tsarmakten.

Kampen närmar sig avgörandet, närmar sig svaret på frågan, om den reella makten kommer att stanna i tsarregeringens händer. Revolutionen är redan erkänd av alla. Det är tämligen länge sedan den erkändes av hr Struve och Osvobosjdenije-folket, nu har också hr Witte och Nikolaj Romanov erkänt den. Jag lovar er allt vad ni vill, säger tsaren, men lät mig behålla makten, tillåt mig att själv uppfylla mina löften. Till detta reducerar sig tsarmanifestet, och det är klart att det inte kunde undgå att leda till beslutsam kamp. Allt skänker jag, utom makten – förklarar tsarismen. Allt är bländverk, utom makten – svarar det revolutionära folket.

Den verkliga betydelse av den meningslöshet, som synes härska i det som sker i Ryssland, består i tsarismens strävan att bedraga revolutionen, att kringgå den genom en kohandel med bourgeoisin. Tsaren lovar bourgeoisin allt mer och mer i förhoppning om att sist och slutligen en massvändning bland de besittande klasserna till ”ordningens” sida skall inträffa. Men så länge denna ”ordning” förkroppsligas i Trepovs och hans svarthundradens excesser, löper tsarens upprop faran att förbli en ropandes röst i öknen. Tsaren behöver såväl Witte som Trepov: Witte för att locka en del, Trepov för att hålla andra tillbaka; Witte för löfterna, Trepov för gärningarna; Witte för bourgeoisin, Trepov för proletarietet. Och återigen utvecklar sig för oss samma bild – ehuru på ett ojämförligt högre utvecklingsstadium – som vi såg vid början av moskvastrejckerna: liberalerna underhandlar, arbetarna kämpar.

Trepov har förträffligt förstått sin roll och sin egentliga betydelse. Han har bara måhända – ur diplomaten Wittes synpunkt – haft alltför bråttom, men han var rädd för att komma för sent, då han såg, hur snabbt revolutionen marscherade. Även Trepov såg sig tvungen att skynda på, ty han kände att de krafter som stod till hans förfogande, höll på att försvinna.

Samtidigt med självhärskardömet författningsmanifest började också de absolutistiska förebyggande åtgärderna mot författningen. De svarta hundradena uppvisade en aktivitet, som var utan motstycke i Ryssland. Underrättelser om blodbad, pogromer, om oerhörda bestialiteter strömmar in från alla håll och kanter i Ryssland. Den vita terrorn härskar. överallt där det bara är möjligt mobiliserar och organiserar polisen det kapitalistiska samhällets drägg till rov och våldsdåd, förser stadsbefolkningens avskum med alkohol, iscensätter judepogromer, hetsar till misshandel av ”studenter” och revolterande, hjälper till att ge semstvomännen en ”läxa”. Kontrarevolutionen arbetar för fullt. Trepov ”gör rätt för sig”. Man skjuter med kulsprutor (Odessa), sticker ut ögon (Kiev), kastar ut folk från femte våningen på gatan, stormar hela hus och utlämnar dem till plundring, anlägger eld och hindrar dess släckande, skjuter alla som

vågar göra motstånd mot svarta hundradena. Från Polen till Sibirien, från Finska vikens kuster till Svarta havet – överallt samma bild.

Men vid sidan av de svarta hundradenas raseri, dessa orgier av självhärskarmakten, denna det tsaristiska odjurets sista dödskramp gör sig allt tydligare proletariats nya framstöt märkbar. Som alltid, efter varje nytt uppsving i rörelsen, blir det endast skenbart lugnare, men i verkligheten samlar det krafter och förbereder sig till det avgörande slaget. Polisens excesser i Ryssland har nu på grund av ovannämnda orsaker antagit en helt annan karaktär än tidigare. Samtidigt med utbrotten av kosackhämnd och trepovsk ”revanche” fortskrider tsarmaktens upplösning allt mer. Det ser man både i landsorten, i Finland och i Petersburg, det framträder också på de platser, där folket är mest undertryckt och den politiska utvecklingen svagast, såväl i gränsområdena med ickerysk befolkning som också i huvudstaden, där revolutionens största drama lovar att utspelas.

Jämför i själva verket följande två telegram, som vi hämtar ur en framför oss liggande borgerligt-liberal Wientidning:¹

”I *Tver* överföll mobben i guvernör Sleptsovs närvaro semstvombyggnaden. Därpå antände pöbeln huset i alla hörn. Brandmanskapet vägrade att släcka, och den närvarande militären stod överksam och såg på” (vi garanterar naturligtvis inte för att just detta meddelande är fullkomligt sant, men att dylika och hundra gånger värre saker förekommer överallt, det är ett obestriddigt faktum). ”I *Kazan* avväpnades polisen av folket, vapnen utdelades bland befolkningen och en folkmilis bildades. Nu härskar där fullständig lugn och ordning.”

Är det inte lärorikt att jämföra dessa båda bilder? Hämnd, excesser, pogromer, den tsaristiska maktens störtande och det segerrika upprors organisering. Finland visar oss samma företeelser i ojämförligt mycket större omfattning. Tsarens representant har drivits bort. Lakej-senatorerna har avsatts av folket. De ryska gendarmerna vräks ut. De försöker att hämnas genom att förstöra järnvägsförbindelsen (telegram från Haparanda den 4 november n. st.). Då sänds avdelningar av väpnad folkmilis ut för att arresterade de skadegörande gendarmerna. På ett medborgarmöte i Torneå fattas beslutet att organisera införsel av vapen och frisinnad litteratur. I städer och byar anmäler sig tusentals och tiotusentals medborgare till den finska milisen. Det meddelas att den ryska garnisonen i en stark fästning (Sveaborg) uttalat sina sympatier för det upprorska folket och överlämnat fästningen till folkmilisen. Finland jublar. Tsaren gör eftergifter, är beredd att inkalla lantdagen, upphäver det lagstridiga manifestet av den 27 (15) februari 1899, godkänner de av folket fördrivna senatorernas ”demission”. Och samtidigt ger *Novoje Vremja* (Ny Tid) rådet att blockera alla finska hamnar och slå ned upproret med vapenmakt. Enligt telegrammen i de utländska tidningarna är stort antal ryska trupper inkvarterade i Helsingfors (man vet inte, huruvida de är lämpade för att undertrycka upproret). De ryska krigsskeppen påstås ha löpt in i den inre hamnen i Helsingfors.

Petersburg. Trepov tar hämnd för det revolutionära folkets triumf (med anledning av de eftergifter som avtvingats tsaren). Kosackerna rasar. Blodsutgjutelsen ökar. Polisen organiserar öppet svarta hundraden. Arbetarna planerade att söndagen den 5 november (23 oktober) anordna en jättedemonstration. De ville i landsomfattande skala hedra minnet av sina kamrater, hjältarna som stupat i striden för friheten. Regeringen förberedde å sin sida ett oerhört blodbad. Den förberedde för Petersburgs vidkommande detsamma som i mindre skala utspelats i Moskva (blodbadet vid arbetarledaren Baumanns begravning). Trepov ville begagna tillfället, då han ännu inte splittrat sina trupper genom att sända en del av dem till Finland – det ögonblick, då arbetarna samlats till en manifestation och inte för att slåss.

¹ Syftar på *Neue Freie Presse*, en liberal tidning publicerad i Wien från och med 1864 – Red

Petersburgsarbetarna genomskådade fiendens avsikt. Demonstrationen inställdes. Arbetarkommittén beslöt att inte leverera den sista drabbningen i det ögonblick, som Trepov behagade bestämma. Arbetarkommittén kalkylerade riktigt, att en hel rad orsaker (bland dem upproret i Finland) gör det ofördelaktigt för Trepov men fördelaktigt för oss att uppskjuta kampen. Och tills vidare pågår en forcerad förberedelse för beväpnandet. Propagandan bland trupperna gör utomordentliga framsteg. Det meddelas att 150 matrosar från 14:e och 18:e marininformationerna arresterats och att under senaste halvannan vecka 92 klagomål inlämnats mot officerare för sympati med revolutionärerna. Flygblad, som uppmanar trupperna att gå över på folkets sida, utdelas till och med bland de patruller, som ”bevakar” Petersburg. Det revolutionära proletariats mäktiga hand utvidgar i viss grad de av Trepov tillåtna gränserna för den utlovade tryckfriheten. Som det meddelas i de utländska tidningarna, utkom lördagen den 4 november (22 oktober) endast de Petersburgstidningar, som anslutit sig till arbetarnas krav att ignorera censuren. Två tyska Petersburgstidningar, som önskade förbli ”lojala” (krypande), kunde inte utkomma. I det ögonblick, då det inte längre var Trepov utan de strejkande Petersburgsarbetarnas förbund, som bestämde gränserna för det legala, började de ”legala” tidningarna att föra ett ovanligt djärvt språk.

”Strejken har endast inställts för en tid – telegraferar man den 5 november (23 oktober) till *Neue Freie Presse* – det påstås att strejken kommer att återupptagas, så snart stunden kommit att slå det sista slaget mot den gamla regimen. Regeringens eftergifter gör inte det ringaste intryck på proletariats. Läget är ytterst oklart och farofyllt, då revolutionsidén griper allt större massor och arbetarklassen känner sig som situationens herre. En massflykt härifrån (från Petersburg) börjar. Man befarar en katastrof.”

Avgörandet nalkas. Folkupprorets seger är inte så långt borta. Den revolutionära socialdemokratins paroller omsätts med oväntad snabbhet i praktiken. Må Trepov ännu en tid fara fram och tillbaka mellan det revolutionära Finland och det revolutionära Petersburg, mellan de revolutionära gränsområdena och den revolutionära landsorten. Må han försöka att finna åtminstone en enda liten tillförlitlig plats för fria militära operationer. Må tsarmanifestet vinna ännu större spridning, må underrättelsen om händelserna i de revolutionära centra spridas ännu mera – det kommer att skänka oss nya anhängare, det kommer att bringa ny vacklan och ny upplösning bland tsaranhängarnas glesnande led.

Den allryska politiska strejken har utfört sitt verk förträffligt, då den förde upproret vidare, tillfogade tsarismen fruktansvärda blessyrer och avbröt den nedriga komedin med den nedriga Riksduman. Generalrepetitionen är avslutad. Vi står av allt att döma inför det egentliga dramat. Witte simmar i en ström av ord. Trepov simmar i en ström av blod. Tsaren har inte många löften kvar att ge. Trepov har inte många svarhundratruupper kvar att kasta in i den sista striden. Men den revolutionära härens led växer alltjämt, krafterna härdas i de spridda skärmyslingarna, den röda fanan stiger allt högre och högre över det nya Ryssland.

18 november 1905

Proletarij nr 25, 3 (18) november 1905.